

потерпілого; 10) характер і розмір шкоди, завданої економічним злочином; 11) причини та умови, що сприяли вчиненню економічному злочину [4].

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок про те, що повнота та всебічність дослідження в ході розслідування кримінального провадження передбачає глибоке вивчення усієї сукупності обставин, що стосуються справи, їх сторін, зв'язків та взаємозалежностей, що реально існують між ними. Це забезпечується встановленням всіх обставин, що підлягають доказуванню. Сучасний кримінальний процес пристосовує перелік обставин, що підлягають доказуванню, до типових умов, що виникають під час розслідування злочинів окремих видів, у тому числі й економічних.

Література

1. Волобуєв А. Ф. Тактичні завдання розслідування розкрадань майна у сфері підприємницької діяльності / А. Ф. Волобуєв // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 1999. – № 3. – С. 84–90.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2017 р. – № 9–10. – Ст. 474.
3. Казаренко М. С. Про тактичні операції у структурі розслідування економічних злочинів / М. С. Казаренко // Право і Безпека. – 2005. – № 4'6. – С. 73–75.
4. Протидія економічній злочинності / [П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика та ін.]. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – 568 с.
5. Розслідування економічних злочинів: навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. та доп. / М.А. Погорецький, О.О. Вакулик, Д.Б. Сергєєва; за ред. проф. М.А. Погорецького. – К.: ВД «Дакор», 2015. – 184 с.

Євгеній Юрійович Храпач – студент II курсу факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Людмила Михайлівна Соловйова** – старший
викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОБШУКУ ОСОБИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Кримінальні процесуальні поняття у теперішній час все глибше проникають у життя людей. Таке поняття, як обшук стає для пересічного громадянина цілком звичним.

Метою даного дослідження є аналіз поняття обшуку особи та особистого обшуку в українському кримінальному процесі

Значний внесок у розвиток цього наукового напрямку зробили такі відомі науковці, як Л. С. Владимиров, А. Ф. Коні, С. В. Познишев,

І.Я. Фойницький, Р.С. Белкін, Ю.М. Грошевий, М.М. Михеєнко, М.А. Погорецький, М.С. Строгович, С.А. Шейфер, М.Є.Шумило та ін.

Згідно зі ст. 234 КПК України обшук – це процесуальна дія, спрямована на огляд осіб або приміщень з метою виявлення доказів, а також предметів, заборонених до вільного обігу. Для цього потрібні вагомі підстави, а в цілому ряді випадків (огляд помешкання без згоди власника, особистий обшук) – ухвала слідчого судді. Будь-яке порушення вимог КПК тягне автоматичну нікчемність результатів цих слідчих дій [1].

Огляд особи в кримінальному процесі отримав назву «обшук особи»/«особистий обшук». Поняття «особистий обшук» в КПК вживається лише у випадку затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України при виконанні ним своїх службових обов'язків (ч. 8 ст. 191, ч. 6 ст. 208 КПК). У випадку обшуку особи, яка не належить до цієї категорії, мова йде про «обшук особи». Тобто, наразі, ми маємо два різні терміни, що часто ототожнюються. Наявність двох понять для позначення одного інституту є наслідком непослідовності законодавця, що створює плутанину у визначенні цих понять. Мова йде про формальне розрізнення за об'єктом, однак, напевно, хтось звертає на це увагу. Доцільним було б вживати одне з цих понять поряд із «оглядом речей особи».

На жаль, нормативне регулювання обшуку особи має «неповний і несистемний характер» (Л. Удалова), що підкреслюється низкою науковців та практиків. Аналіз норм КПК дозволяє виділити два випадки, коли може здійснюватися обшук особи:

1) під час затримання особи в порядку статті 208 КПК (негайне затримання під час або після скоєння злочину або за можливості втечі особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину);

2) під час проведення обшуку житла чи іншого володіння особи (якщо є достатні підстави вважати, що особи, які перебувають у помешканні чи іншому володінні переховують при собі предмети або документи, які мають значення для кримінального провадження) [2, с. 43-44].

У обох випадках повинні дотримуватися вимоги ч. 7 ст. 223 КПК – присутність двох незаінтересованих осіб (понятих) незалежно від здійснення технічної фіксації та ч. 5 ст. 236 КПК – здійснення особами тієї ж статті. Також, якщо мова йде про обшук особи під час обшуку житла або іншого володіння особи – у обсязі, необхідному для досягнення його мети й тільки на підставі ухвали слідчого судді на проведення слідчої дії.

На практиці є багато проблем. Однією з них, наприклад, є те, що «слідчими суддями та прокурорами всупереч положенням КПК подаються, а слідчими суддями розглядаються та вирішуються по суті клопотання про обшук особи (тобто метою є не обшук житла або іншого володіння, а саме особи) розгляд слідчим суддею клопотань про обшук

особи, не передбачений КПК України» («Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи», лист ВСУ від 08.11.2014р.) [3, с. 37]. Така ситуація на перший погляд є законною, однак суперечить меті проведення обшуку житла або іншого володіння.

Також проблема в тому, що «закон, на жаль, не містить ніяких критеріїв, за наявності яких таке рішення може бути прийняте (рішення про проведення обшуку особи під час проведення обшуку житла або іншого володіння особи). Не встановлено також, яким повинне бути це рішення, як воно має бути оформлене» [4]. На практиці, це створює ситуацію, коли поліцейський уповноважений на власний розсуд визначати необхідність обшуку особи, і користуючись цим, нехтує принципами, закріпленими кримінальним процесуальним законодавством.

Проаналізувавши вищевикладене, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день в українському законодавстві поняття обшуку особи та особистого обшуку чітко не розкрито і тим самим завдає велику кількість проблем як правоохоронним органам, так і пересічним громадянам, які стикаються з цим у житті.

Література

1. Кримінально процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI.
2. Комарницька О. Особистий обшук: сучасний стан та перспектива // Часопис Академії адвокатури України // Том 7. – 2014. – №2(23). – С. 43-44.
3. Баришніков А.Г. Обшук особи за новим КПК України: теоретичні та практичні проблеми // Вісник НААУ. – 2015. – №7-8(15). – С. 37.
4. Які хитрощі можуть застосовуватися стороною обвинувачення для обмеження прав громадян, у котрих проводиться обшук? // Газета «Закон і Бізнес», В-3 (1197) 17.01—23.01.2015 – Режим доступу: <http://zib.com.ua/ua/113888scho_potribno_znati_gromadyanam_pro_poryadok_provedennya_obs.html>. – Загол. з екрану. Мова укр.